

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA HUMANITNÍCH STUDIÍ

Katedra obecné antropologie

Název diplomové práce: Divadlo přes čáru – drogy v divadelním prostředí

Autorka: Bc. et BcA. Tereza Rybová

Vedoucí práce: Mgr. Barbora Spalová, Ph.D.

Posudek vedoucí práce

Charakteristika práce

Práce Terezy Rybové je zdařilou etnografickou sondou do drogových zkušeností mladých lidí v divadelním prostředí. Snaží se o rozumějící, nepatologizující a nereductivní pohled. A je v tom velmi úspěšná. Díky tomu se jí daří předvést kontexty drogové scény, její vnímané hranice, rituály. Zabývá se tím, co drogy uživatelům přináší pozitivního i negativního, aniž by sklouzávala do perspektivy: co vede k (apriori negativně konotovanému) užívání drog. Popisuje vlnu, na kterou se uživatelé díky kokainu dostanou. Výdrž, bytí spolu, porozumění. Drogové vztahy a jejich propojení s nedrogovými vztahy. Inkluzi a exkluzi uživatelů a neuživatelů, včetně postupů, jak tyto hranice udržet morálními v dané skupině. Drogovou zkušenost jako tajemné dobrodružství s příchutí něčeho nebezpečného a nelegálního. Ale také v jistém smyslu překvapivě „normálního“. Dechberoucí je kapitola o morální ekonomii distribuce drog, kde se jedná o přátelství, důvěru, ochranu a taky peníze a přístup ke kokainu v co nejkvalitnější podobě.

Výzkumné otázky jsou pečlivě formulovány tak, aby odpovídaly fenomenologickému přístupu: ptají se potom, jak respondenti zakoušejí drogy, jak tuto zkušenost reflektují a jak vnímají jevy a vztahy související s drogovou zkušeností: postavení ve skupině, mocenské / ekonomické vztahy, proměny vlastního vztahu k drogám a ne/užívání, vnímání normality a nenormality... Také díky této pozorné volbě, autorčině orientaci ve zkoumaném světě a možná především díky jejímu empatickému vedení rozhovorů jsou data vytvořené v interakci hloubkových rozhovorů tak kvalitní. Z citací je cítit, jak se respondenti snaží jít pod povrch, a i sami pro sebe pojmenovat, co zakoušejí. Každý rozhovor je tak dobrodružnou cestou, kde respondent i autorka hledají vhodná slova, popisy, zarámování, zkoušejí různé perspektivy, a tak vytvářejí neuvěřitelně bohatý materiál k interpretaci. Autorka si je plně vědoma dynamičnosti vztahu a situovanosti vytvářeného poznání, výsledky nezveličuje, ani nepodceňuje, účelně využívá reflexi vlastní pozice k drogám. Zároveň si uvědomuje etickou náročnost výzkumu „na hraně či přes čáru“ zákona a důsledně se vyhýbá veškeré možné skandalizaci žitého světa respondentů. Zvládnutí výzkumu a jeho netriviální, pečlivé, a přitom k respondentům uctivé převedení do textu diplomové práce považují za jednu z nejoslnivějších stránek práce.

Práce nemá teoretické ambice, přesto netrpí tím, že by nebyla v dialogu s relevantní literaturou. Naopak, nebojí se komunikovat i s přístupy radikálně odlišnými jako jsou adiktologické studie.

K dalším přednostem pak patří čtivost práce daná promyšlenou strukturou, která odhaluje další zákoutí žité zkušenosti divadelníků s drogami. Vyvážená práce s citacemi a vlastními interpretacemi,

snaha o popis, který bude blízko zkušenosti, i odvaha psát sama za sebe, neskrývat se za neosobní rádoby akademické žánry – to vše přispívá k tomu, že práce se čte jako napínavá detektivka.

Otázky do diskuze

Respondenti a respondentky se vždy snaží vymezit, co je pro ně přijatelné užívání drog a co ne. Závislost na kokainu či jiných nelegálních látkách srovnávají se závislostí na legálních drogách, například alkoholu. Zároveň mluví o práci (a její náročnosti) jako jednom z faktorů, proč drogy užívat. Jak se tedy v tomto kontextu konstruuje sama závislost obecně? Jak souvisí závislost na drogách se závislostí na práci, na vztazích, na společenském uznání? A co by bylo opakem závislosti v této konstrukci?

Hodnocení

Práci doporučuji k obhajobě a navrhuji ji hodnotit stupněm A.

Na Stanfordu 25.1.2023

Barbora Spalová